

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 478/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou, Radlinského 47, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 449/2017 z 12. septembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013 (ďalej aj „namietané konanie“) po právoplatnosti nálezov ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 449/2017 z 12. septembra 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 3 C 40/2013 sa sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov domáhajú určenia neplatnosti kúpnej zmluvy. Vo vzťahu k postupu okresného súdu v označenom konaní namietajú porušenie v záhlaví označených práv, ktoré ústavný súd už konštatoval v predchádzajúcom náleze sp. zn. III. ÚS 449/2017 z 12. septembra 2017. Týmto nálezom ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v namietanom konaní konal bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania. Podľa názoru sťažovateľov však od vydania nálezov nedošlo k očakávanému zlepšeniu, naopak, okresný súd *„zjavne nekonzistentnou a nesystematickou činnosťou spôsobuje ďalšie zbytočné úkony a prietahy v súdnom konaní“*. O ich žalobe nebolo dosiaľ rozhodnuté ani súdom prvej inštancie, a teda právoplatné skončenie konania sa im javí byť v nedohľadne.

3. Sťažovatelia zastávajú názor, že v namietanom konaní ide o skutkovo a právne jednoduchú vec, ktorá si nevyžaduje zložité dokazovanie, je potrebné vykonať len výsluchy účastníkov konania a nevyžaduje si ani zložité právne posúdenie. Úlohou okresného súdu je podľa ich názoru preskúmať a posúdiť jedinú otázku platnosti, resp. neplatnosti kúpnej zmluvy pre formálne nedostatky tejto zmluvy a pre zjavné porušenie predkupného práva sťažovateľov ako podielových spoluvlastníkov.

4. Sťažovatelia ďalej uviedli, že po vydaní predchádzajúceho rozhodnutia ústavného súdu okresný súd uskutočnil len jedno pojednávanie 22. januára 2018, ktoré bolo hneď po jeho začatí odročené na neurčito, v čom vidia iba formálny úkon okresného súdu

vykonaný s cieľom vykázat' nejakú aktivitu v namietanom konaní. Na uvedenom pojednávaní bolo sťažovateľom okresným súdom oznámené, že po približne piatich rokoch od podania žaloby začal vykonávať základné úkony, ktoré však mali byť vykonané bezprostredne po podaní žaloby na súde, t. j. lustráciu účastníkov v registri obyvateľstva.

5. Postup okresného súdu v namietanom konaní sťažovatelia považujú za hrubé porušenie ich práva na spravodlivý proces a za spôsobenie zbytočných prietahov v konaní. Kritika postupu okresného súdu spočíva najmä vo vykonávaní úkonov s obrovskými časovými odstupmi, ale aj v nesystematickej a chaotickej činnosti súdu, vykonávaním nezmyselných a zbytočných úkonov a tiež v neaplikovaní poriadkových opatrení tak, aby sa zamedzilo ďalšiemu mareniu pojednávaní.

6. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov... na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v občianskom súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 3 C/40/2013 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Námestovo Ústavný súd SR prikazuje, aby v občianskom súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 3 C/40/2013 konal bez zbytočných prietahov a prijal primerané poriadkové opatrenia aby sa zabránilo ďalším prietahom v konaní a ďalšiemu zmareniu pojednávania v predmetnom konaní.

3. Sťažovateľke 1) [REDAKOVANÉ], ... priznáva finančné zadostučinenie v celkovej výške 10.000 € (slovom desaťtisíc eur), a sťažovateľovi 2) [REDAKOVANÉ]... priznáva finančné zadostučinenie v celkovej výške 10.000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť sťažovateľom... náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1.079,04 €, ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu je rozhodnúť o jeho prijatí na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietáchoch (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013, ktorý údajne ani po náleze ústavného súdu v ich veci nekoná efektívne, t. j. bez zbytočných prietáhov.

14. Vzhľadom na to, že predchádzajúcim nálezom sp. zn. III. ÚS 449/2017 z 12. septembra 2017 ústavný súd už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013, predmetom skúmania ústavného súdu v súvislosti s namietaným porušením uvedených práv bol postup okresného súdu

v namietanom konaní v období po právoplatnosti označeného nálezu ústavného súdu, t. j. v období po 22. septembri 2017.

15. Ústavný súd zistil, že sťažovatelia podali sťažnosť ústavnému súdu 12. novembra 2018, t. j. takmer štrnásť mesiacov po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu v tejto veci. V rámci tohto obdobia okresný súd uznesením z 10. októbra 2017 na základe návrhu sťažovateľov uznesením pripustil, aby z konania vystúpili žalobcovia v 1. a 2. rade a na ich miesto vstúpili sťažovatelia (pôvodne žalovaní v 3. a vo 4. rade), a nariadil pojednávanie na 22. január 2018, ktoré z dôvodu nezrovnalostí pri vymedzení žalovaných odročil na neurčito. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že jeho úkony smerovali prevažne k ustáleniu okruhu účastníkov konania s ohľadom na ich počet, ako aj s ohľadom na to, že v priebehu konania dochádza k ich úmrtiu a následnému zabezpečeniu dedičských rozhodnutí. Rovnako bolo zistené, že aktuálne je vo veci nariadený termín pojednávania na 31. január 2019.

16. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd v súvislosti s postupom okresného súdu v namietanom konaní konštatuje, že okresný súd v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu v tejto veci nebol v konaní nečinný a hoci jeho postup možno kvalifikovať ako čiastočne neefektívny, jeho konanie sa vzhľadom na krátky čas od právoplatnosti predchádzajúceho nálezu do podania sťažnosti nevyznačuje priet'ahmi takej intenzity, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti odmietol.

18. Ústavný súd dáva do pozornosti, že v sporovom konaní určenie okruhu strán je výlučne vecou žalobcu. Žalobca, resp. žalobcovia sú povinní žalovaných označiť tak, aby

bolo nepochybné, kto je stranou v spore, aby ju nebolo možné zameniť s inou osobou a s ňou mohol súd konať. Ak je stranou fyzická osoba, ktorá zomrie v už začatom konaní, t. j. stratí procesnú spôsobilosť a predmetom konania je uplatnenie peňažného nároku alebo iného majetkového práva, ktoré smrťou fyzickej osoby prechádza na jej právnych nástupcov, súd pokračovať bude v konaní s právnymi nástupcami fyzickej osoby. Ak je to potrebné pre určenie okruhu subjektov, s ktorými bude v konaní pokračovať, spravidla počká na skončenie dedičského konania. Zároveň ústavný súd s poukazom na § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „CSP“) dáva do pozornosti, že civilné sporové konanie pozná už len pristúpenie (§ 79 CSP) a zmenu subjektov (80 CSP); vystúpenie z konania a vstup iného subjektu na jeho miesto, tzv. „zámena účastníkov konania“ boli vypustené, pretože v kontradiktórnom konaní má byť nedostatok vecnej legitímácie v čase začatia konania riešený výlučne novým sporom, nie „pokračovaním“ pôvodného sporu.

19. Okrem toho v záujme zabezpečenia plynulosti konania ústavný súd zdôrazňuje, že okresný súd je povinný v konaní naďalej striktne postupovať podľa ustanovení Civilného sporového poriadku vrátane využitia prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany a sudcovskej koncentrácie s ohľadom na § 470 ods. 2 druhú vetu CSP s tým, že sporové strany nemožno sankcionovať „do minulosti“, v ktorej uvedená právna úprava neexistovala. Taktiež ústavný súd dáva do pozornosti ustanovenia § 183 a § 184 CSP, v zmysle ktorých je možné pojednávanie odročiť len z dôležitých dôvodov a na konkrétny termín. To znamená, že podľa novej právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je odročovanie na neurčito zo zákona prakticky vylúčené.

20. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

21. Ústavný súd v závere uvádza, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby

sťažovatelia v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným preťahom, predložili ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2018